

HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 11. april 2013

Sag 324/2012

(2. afdeling)

Rigsadvokaten

mod

T

(advokat Jens Henrik Bech, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Hjørring den 22. marts 2012 og af Vestre Landsrets 12. afdeling den 22. august 2012.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Per Walsøe, Thomas Rørdam, Jon Stokholm, Hanne Schmidt og Oliver Talevski.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået skærpeelse.

Supplerende sagsfremstilling

Der er til brug for Højesteret indhentet udtalelser fra Statsadvokaten i København og Statsadvokaten i Viborg om den fremgangsmåde, som anklagemyndigheden anvender ved meddelelse om anke til tiltalte, der er under afsoning.

Statsadvokaten i København har i en udtalelse, som Rigsadvokaten modtog den 14. marts 2013, anført bl.a.:

”På given foranledning kan jeg oplyse, at såvel Statsadvokaten for København og Bornholm, Statsadvokaten for Nordsjælland mv. som Statsadvokaten for Midt-Vestsjælland

mv. i alle tilfælde fremsendte ankemeddelelse med udleveringsattest til fængsel/arresthus, såfremt tiltalte var afsoner eller varetægtsfængslet, jf. retsplejelovens § 907, stk. 1, 3. pkt.

Denne praksis følges også efter den 1. januar 2013 i Statsadvokaten i København.

Fremgangsmåden med udleveringsattest er valgt da der herved opnås sikkerhed for, at tiltalte modtager ankemeddelelsen.”

Statsadvokaten i Viborg har i en udtalelse af 14. marts 2013 til Rigsadvokaten anført bl.a.:

”Jeg skal hertil oplyse, at statsadvokaturen sender ankemeddelelsen pr. fax og/eller som almindeligt brev til afsoningsstedet med anmodning om, at ankemeddelelsen udleveres til den pågældende.

Jeg skal bemærke, at denne fremgangsmåde er blevet anvendt siden embedet blev etableret den 1. januar 2013, og som efter det oplyste fra ansatte fra de 3 tidligere regionale statsadvokaturer i Jylland, også var anvendte fremgangsmåde ved embederne før sammenlægningen.”

Retsgrundlaget vedrørende ankeforholdene

Retsplejelovens § 907, stk. 1, har følgende ordlyd:

”Vil anklagemyndigheden anke til skade for tiltalte efter § 902, jf. § 904, eller kontraanke til skade for tiltalte over for tiltaltes anke efter samme bestemmelser, skal en meddelelse om anke være landsretten i hænde inden udløb af fristen for anklagemyndighedens anke eller kontraanke. Genpart af ankemeddelelsen sendes så vidt muligt samtidig til tiltalte med almindeligt og anbefalet brev og med almindeligt brev til byretten og tiltaltes forsvarer. Er tiltalte varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning, jf. § 769, kan genpart af ankemeddelelsen dog sendes som almindeligt brev til det varetægtsfængsel (arresthus) eller den institution, hvor tiltalte er anbragt.”

§ 907, stk. 1, blev i sin nuværende affattelse indsat i retsplejeloven ved lov nr. 493 af 17. juni 2008.

Bestemmelsen er baseret på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1492/2007. I betænkningen hedder det på side 162 bl.a.:

”Strafferetsplejeudvalget finder, at der med henblik på *dels* at begrænse de ressourcer, der fra anklagemyndighedens og navnlig politiets side anvendes på forkyndelse af ankemeddelelser, *dels* at begrænse ankeinstansens ressourceforbrug i forbindelse med stillingtagen til, om ankemeddelelsen er lovligt forkyndt, og om anke er sket rettidigt,

bør foretages en ændring af retsplejelovens § 907, således at tiltalte som hovedregel underrettes om anken ved almindeligt og anbefalet brev uden krav om forkyndelse. Er tiltalte varetægtsfængslet eller undergivet foranstaltninger efter retsplejelovens § 769, stk. 1, foreslås det, at underretning kan ske ved at sende et almindeligt brev til f.eks. det arresthus, hvor tiltalte er varetægtsfængslet, og der overgives tiltalte. Udvalget anser denne fremgangsmåde for at være forsvarlig, idet tiltalte i forbindelse med vejledningen om reglerne for anke forudsættes vejledt herom, ligesom tiltalte vil kunne konstatere, om anklagemyndigheden har anket ved henvendelse til anklagemyndigheden eller retten.

Tiltalte vil på denne måde være forberedt på, at dommen ikke er endelig, før det er afklaret, om anke sker, at anklagemyndigheden kan anke ved at sende en ankemeddelelse til landsretten med kopi til den adresse, som tiltalte har opgivet, og at tiltalte ved henvendelse til anklagemyndigheden eller retten ved ankefristens udløb kan få oplyst, om anke er sket eller ej. I de mere alvorlige straffesager har tiltalte en forsvarer, der ligeledes skal underrettes om anken.”

Strafferetsplejeudvalgets forslag til affattelse af § 907, stk. 1, svarede til lovforslaget og den senere vedtagne bestemmelse. 3. pkt. i udvalgets forslag var dog affattet således (betænkningen side 174):

”. . . Er tiltalte varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning, jf. § 769, er det tilstrækkeligt, at genpart af ankemeddelelsen sendes som almindeligt brev til det varetægtsfængsel (arresthus) eller den institution, hvor tiltalte er anbragt, og dér overgives til tiltalte.”

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget tilsluttede Justitsministeriet sig udvalgets overvejelser og forslag og anførte, at lovforslaget var udformet i overensstemmelse hermed (lovforslag nr. L 78, Folketingstidende 2007-08, tillæg A, s. 2941).

I de specielle bemærkninger til § 907, stk. 1 og 2, hedder det bl.a. (Folketingstidende 2007-08, tillæg A, s. 2958 f.):

”Den foreslåede bestemmelse vedrører anklagemyndighedens anke eller kontraanke til skade for tiltalte. Formålet med den foreslåede ændring er at lette fremgangsmåden for meddelelse til tiltalte om anklagemyndighedens anke, så meddelelse herom til tiltalte fremover kan ske ved almindeligt og anbefalet brev.

Det foreslås i stk. 1, 1. pkt., at anklagemyndighedens ankemeddelelse i tilfælde, hvor anklagemyndigheden anker til skade for tiltalte, skal være landsretten i hænde inden udløb af ankefristen. Desuden skal genpart af ankemeddelelsen så vidt muligt samtidig, dog senest på ankefristens sidste dag, sendes til tiltalte ved almindeligt og anbefalet brev og ved almindeligt brev til den pågældende byret og tiltaltes forsvarer, jf. stk. 1, 2.

pkt. Det er en betingelse for ankens rettidighed, at disse breve så vidt muligt afsendes, men ikke, at tiltalte modtager meddelelsen, herunder eventuelt afhenter det anbefalede brev. At brevene så vidt muligt skal sendes til tiltalte sigter til, at brevene skal sendes til tiltaltes folkeregisteradresse eller den adresse, som tiltalte har oplyst i retten, jf. nedenfor. Har tiltalte ingen folkeregisteradresse, og har tiltalte ikke i retten oplyst en adresse, som brevene kan sendes til, er det som udgangspunkt ikke muligt for anklagemyndigheden at sende brevene til tiltalte. Anklagemyndigheden skal kunne dokumentere afsendelsen, f.eks. ved postkvittering vedrørende afsendelsen af et anbefalet brev og ved brevkopi vedrørende det almindelige brev.

Det forudsættes, at underretning kan sendes til tiltaltes folkeregisteradresse, medmindre tiltalte i retten har oplyst en anden adresse, hvortil han eller hun ønsker underretningen sendt. Retsformanden forudsættes i sin vejledning af tiltalte om reglerne for anke at vejlede herom. Er anklagemyndigheden ikke bekendt med tiltaltes adresse - f.eks. fordi den tiltalte i retsmødet ikke har oplyst en adresse, og tiltalte i folkeregistret er registreret som værende uden fast bopæl, forsvundet eller udrejst af landet - kan fremsendelse af genpart undlades.

Hvis tiltalte efter sagens afgørelse er varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning, jf. § 769, kan genpart af ankemeddelelsen sendes som almindeligt brev til det varetægtsfængsel (arresthus) eller den institution, hvor tiltalte er anbragt, jf. stk. 1, 3. pkt. Det forudsættes i den forbindelse, at overgivelsen til tiltalte kan dokumenteres ved f.eks. attestation eller lignende.

Underretningen af tiltalte forudsættes at indeholde oplysning om muligheden for forsvarervalg og beskikkelse af forsvarer.

Fremsendelse af en genpart af ankemeddelelsen ved almindeligt brev til den byret, som har truffet den indankede afgørelse, og til tiltaltes forsvarer har til formål at sikre, at også byretten og forsvareren ved tiltaltes henvendelse efter udløb af ankefristen kan oplyse, hvorvidt anklagemyndigheden har anket til skade for den pågældende.

Det forudsættes, at retsformanden ved domsafsigelsen eller sagens optagelse til dom i fornødent omfang som led i ankevejledningen vejleder tiltalte om, at anklagemyndigheden kan anke til skade for tiltalte efter den beskrevne fremgangsmåde, og at tiltalte kan få oplysning om anklagemyndighedens eventuelle anke (eller kontraanke) til skade for tiltalte ved henvendelse til den pågældende byret, anklagemyndigheden eller tiltaltes forsvarer efter udløb af ankefristen. Retsformanden bør samtidig anmode tiltalte om at oplyse en adresse, hvortil anklagemyndigheden kan fremsende genpart af en eventuel ankemeddelelse, og om at oplyse om eventuelle senere adresseændringer.

Hvis en sag i medfør af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 1-5, er fremmet i tiltaltes fravær, har retsformanden i sagens natur ikke haft mulighed for at vejlede tiltalte, jf. ovenfor. Tiltalte forudsættes i stedet i forbindelse med forkyndelsen af domsudskriften mundtligt eller skriftligt vejledt om, at anklagemyndigheden kan anke til skade for tiltalte efter den beskrevne fremgangsmåde, og at tiltalte kan få oplysning om anklagemyndighedens eventuelle anke (eller kontraanke) til skade for tiltalte ved henvendelse til den pågældende byret, anklagemyndigheden eller tiltaltes forsvarer efter udløb af ankefristen, der i disse tilfælde regnes fra tidspunktet for forkyndelse af domsudskriften,

jf. retsplejelovens § 904, stk. 2. I tilfælde af udeblivelsesdom efter retsplejelovens § 897, stk. 1, må vejledningen ske skriftligt ved fremsendelse af dommen.

Det foreslås, at nyordningen med anke uden forkyndelse fra anklagemyndighedens side til skade for tiltalte kun skal gælde ved ordinær anke, dvs. anke inden for den ordinære ankefrist efter retsplejelovens § 904 og kontraanke over for en sådan anke.

...

Det må som følge af den forenkede fremgangsmåde for anklagemyndighedens anke antages, at der kun sjældent vil opstå spørgsmål om rettens tilladelse (admittering) af en for sen anke fra anklagemyndigheden, der iværksættes under den nye ordning med anke uden forkyndelse, jf. § 910, stk. 2, 1. pkt. Bestemmelsen vil dog kunne finde anvendelse, f.eks. hvis ankemeddelelsen som følge af ekstraordinære forhold ikke når frem til landsretten rettidigt. Fristoverskridelser fra anklagemyndighedens side forudsættes i øvrigt som hidtil vurderet restriktivt.”

Anbringender

T har anført, at landsretten burde have afvist anklagemyndighedens anke til skærpelse, idet anken ikke skete rettidigt. Anklagemyndigheden var bekendt med, at han var afsoner i Statsfængslet Østjylland og sendte genpart af ankemeddelelsen dertil som almindelig post.

Anklagemyndigheden har herved fulgt den fremgangsmåde, der er beskrevet i retsplejelovens § 907, stk. 1, 3. pkt. Han var imidlertid ikke – som påkrævet efter ordlyden af § 907, stk. 1, 3. pkt. – varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning. Der er ikke grundlag for at anvende denne bestemmelse analogt over for strafafsonere. Anklagemyndigheden skulle derfor have sendt genparten til ham i Statsfængslet Østjylland som almindeligt og anbefalet brev i henhold til retsplejelovens § 907, stk. 1, 2. pkt.

T har til støtte for sin påstand om formildelse anført, at udbyttet i de fuldbyrdede forhold kun udgør i alt ca. 8.100 kr., og at brugstyverierne alene angår cykler. Han har i nogle af forholdene frivilligt aflagt fuldstændig tilståelse og vist politiet de forskellige indbrudsadresser. De forhold, hvor han alene er dømt for forsøg på tyveri, vidner om meget ringe styrke eller fasthed i forsættet, jf. straffelovens § 21, stk. 2. Straffen bør herefter udmåles til fængsel mellem 6 og 9 måneder.

Anklagemyndigheden har anført, at det var med rette, at landsretten ikke afviste anklagemyndighedens anke til skærpelse, idet anken skete rettidigt. Det fremgår ikke af retsplejelovens § 907, stk. 1, eller af forarbejderne til bestemmelsen, hvordan anklagemyndigheden skal underrette en tiltalt, der er afsoner, om anklagemyndighedens anke. Fremsendelse af ankemeddelelsen kan derfor ske på den måde, der er nævnt i retsplejelovens § 907, stk. 1, 3. pkt., eller

denne bestemmelses analogi. Herfor taler formålet med reglerne om fremgangsmåden ved anklagemyndighedens anke, som bl.a. er at begrænse de ressourcer, som anklagemyndigheden og politiet tidligere havde anvendt til forkyndelse af ankemeddelelser. De hensyn, der må antages at have ført til, at der er indført en særlig forenklet fremgangsmåde for underretning af tiltalte, der er varetægtsfængslet, gør sig ligeledes gældende, når tiltalte er afsoner. Både varetægtsfængslede og afsonere er placeret i en af kriminalforsorgens institutioner eller lignende. En genpart af ankemeddelelsen kan derfor sendes til det sted, hvor den tiltalte utvivlsomt befinder sig. Det er i den forbindelse en forudsætning efter forarbejderne, at det kan dokumenteres, at der er sket overgivelse af ankemeddelelsen til tiltalte. Hvis fremgangsmåden i § 907, stk. 1, 2. pkt., skulle have været anvendt, bør dette ikke i den konkrete sag medføre afvisning. T har utvivlsomt modtaget underretning om anklagemyndighedens anke. Selv om anklagemyndigheden havde fremsendt genpart af ankemeddelelsen til ham med både almindeligt og anbefalet brev, ville det ikke have stillet ham bedre.

Anklagemyndigheden har til støtte for påstanden om skærpelse henvist til antallet og karakteren af de pådømte forhold, oplysningerne om Ts forstraffe, herunder det hurtige recidiv, og den omstændighed, at forholdene blev begået, mens han afsonede en dom for ligearartet kriminalitet.

Højesterets begrundelse og resultat

Anklagemyndighedens anke til landsretten

Byrettens dom blev ved domsafsigelsen anket af T til formildelse. Anklagemyndigheden kontraankede til skærpelse ved rettidig meddelelse til landsretten. Anklagemyndigheden sendte endvidere inden ankefristens udløb med almindeligt brev genpart af ankemeddelelsen til Statsfængslet Østjylland, hvor T på daværende tidspunkt afsonede en tidligere dom, og han fik nogle dage efter ankefristens udløb genparten udleveret.

T har anført, at anklagemyndighedens anke til skærpelse ikke skete rettidigt, og at landsretten burde have afvist anklagemyndighedens anke. Han har henvist til, at han var under afsoning, da anklagemyndigheden ankede, og at fremgangsmåden i retsplejelovens § 907, stk. 1, 3. pkt., vedrørende varetægtsfængslede derfor er uanvendelig. Anklagemyndigheden skulle i stedet

have anvendt hovedreglen i § 907, stk. 1, 2. pkt., og sendt ankemeddelelsen til ham i Statsfængslet Østjylland ved både almindeligt og anbefalet brev.

Det fremgår af retsplejelovens § 907, stk. 1, 1. pkt., at når anklagemyndigheden anker eller kontraanker til skade for tiltalte, skal meddelelse om anke være landsretten i hænde inden udløb af fristen for anklagemyndighedens anke eller kontraanke. Endvidere fremgår det af retsplejelovens § 907, stk. 1, 2. pkt., at tiltalte så vidt muligt skal underrettes om anken ved almindeligt og anbefalet brev. Hvis tiltalte er varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning efter sagens afgørelse, jf. retsplejelovens § 769, er det tilstrækkeligt, at genpart af ankemeddelelsen inden for ankefristen som almindeligt brev sendes til det varetægtsfængsel (arresthus) eller den institution, hvor tiltalte er anbragt, jf. retsplejelovens § 907, stk. 1, 3. pkt. Det er en betingelse for ankens rettidighed, at tiltalte har modtaget ankemeddelelsen i arresten eller i institutionen. Det er ikke en betingelse, at overgivelsen af ankemeddelelsen sker inden for en bestemt frist, jf. Højesterets dom i UfR 2010 s. 1441.

Højesteret finder, at den fremgangsmåde for underretning af tiltalte om anklagemyndighedens anke, der er fastsat i retsplejelovens § 907, stk. 1, 3. pkt., tillige kan anvendes over for tiltalte, som er anbragt i fængsel eller anden institution til afsoning af straf, som er anbragt i institution til fuldbyrdelse af anden foranstaltning i henhold til straffelovens kapitel 9, eller som i en anden straffesag er varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning i en institution.

Højesteret har herved navnlig lagt vægt på, at disse personer i lighed med personer, der er omfattet af ordlyden i retsplejelovens § 907, stk. 1, 3. pkt., er berøvet friheden som led i strafretlig forfølgning og indsat i en institution, hvor de kan få udleveret ankemeddelelsen. Højesteret har endvidere lagt vægt på, at der ikke er retssikkerhedsmæssige betænkeligheder forbundet med anvendelsen af fremgangsmåden i § 907, stk. 1, 3. pkt., over for strafafsonere mv., idet det som nævnt er en betingelse for ankens rettidighed, at institutionen har udleveret ankemeddelelsen til tiltalte. Det forudsættes i den forbindelse, at anklagemyndigheden kan dokumentere overgivelsen af ankemeddelelsen til tiltalte ved f.eks. attestation eller lignende.

Højesteret finder herefter, at det var med rette, at anklagemyndigheden underrettede T om anken ved at anvende fremgangsmåden i retsplejelovens § 907, stk. 1, 3. pkt., og tiltræder, at anklagemyndighedens anke til landsretten ikke er afvist.

Straffastsættelsen

Af de grunde, landsretten har anført, og da forholdene er begået under afsoning af straf, finder Højesteret, at straffen på fængsel i 1 år er passende bestemt.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens dom.

Da sagen angår et principielt spørgsmål om fortolkning af retsplejelovens § 907, stk. 1, skal statskassen betale sagens omkostninger for Højesteret.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.